

RÖRSVINGEL

Odlingsvägledning

Odlingskalender

Insåningsåret	
April - maj	Insådd i vårstråsäd. Utsädesmängd: 8–10 kg/ha. Sådjup ca 2 cm.
Maj	Ogräsbekämpning
Augusti	Insåningsgrödans stubb putsas direkt efter skörd. Vid svaga bestånd kvävegödsling direkt efter skörd av insåningsgrödan. Eventuell bekämpning av spillsädesplantor.
September	Kvävegödsling
Fröåren	
Mars - april	Kvävegödsling vid tillväxtstart
April - maj	Tillväxtreglering Ogräsbekämpning vid behov
Maj - juni	Bekämpning av svampsjukdomar och skadegörare vid behov.
Andra halvan av juli - aug	Fröskörd
Augusti	Fröstubben putsas hårt
September	Kvävegödsling

RÖRSVINGEL
Festuca arundinacea
Strandsvingel (dk & no)
Tall fescue (eng)

Rörsvingel är ett hårdigt gräs som i första hand används i intensiva slåttervallsblandningar. Rörsvingel finns även som grönytetyp.

Fribelägenhet

Tänk på att frövallarna har ett fribelägenhetskrav. Detta betyder att det inte får finnas växter av samma art men annan sort än frövallens inom ett visst avstånd, eftersom det då finns risk för korspollinering. För bruksvara (C-kvalitet) är kravet minst 50 m (100 m om fältet är mindre än 2 ha) och för stamfrö (A- och B-

kvalitet) minst 100 m (200 m om fältet är mindre än 2 ha). För att undvika pollinering från en annan sort som växer i en slåttervall, träda, skyddszone eller fältkant måste dessa putsas i god tid innan rörsvingeln blommar.

Etableringsteknik

Rörsvingel växer långsamt i början och har behov av en noggrann etablering. Insådden görs lämpligast i vårstråsäd. Både skyddsgröda och insådd sås med 24 cm radavstånd. Lämplig utsädesmängd är 8–10 kg/ha.

En bra såbädd är viktig och rörsvingel bör maximalt sås på 2 cm djup.

Gödsling

Tabell 1. Kvävegödsling (N) i rörsvingel

	Vår	Höst
Insåningsåret		Vid svaga bestånd gödglas 30 kg/ha N direkt efter skörd av insåningsgrödan. 60 kg/ha kväve i slutet av september eller början av oktober efter sista putsning.
Fröskördeår	90–130 kg/ha N vid tillväxtstart beroende på sorttyp.	60 kg/ha N i början av oktober efter sista putsningen.

Om grödan **inte** tillväxtreglering minskas vårkvävegivan med 20–30 kg N/ha

Kompletteringsgödsling med 20–30 kg/ha kväve (t ex kalksalpeter) kan vid synliga bristsymptom genomföras under sista hälften av maj i mitten av axgången.

Flytgödsel kan tillföras på hösten direkt efter putsning eller ensilering i början av oktober. Tillför gärna upp till hälften av kvävebehovet som handelsgödsel för en jämnare kvävefördelning.

Om man önskar ensilera återväxten tillförs 40 kg/ha extra kväve 1–2 veckor efter fröskörd (direkt efter putsningen av fröstubben). I övrigt gödglas enligt rekommendationerna i tabell 1 och 2.

Fosfor, kalium och svavel

Rörsvingel har behov av ca 15 kg/ha fosfor, 50 kg/ha kalium och 15 kg/ha svavel.

Mangan

Speciellt på jordar med hög mullhalt eller för övrigt lucker jord, är mangansprutning aktuell. Riktlinjen är att om man i andra grödor har behov för mangansprutning ska även rörsvingelvallen behandlas. Detta görs i samband med vårens ogräsbekämpning.

Ogräsbekämpning

De ogräs man ska vara extra uppmärksam på är de som är svåra eller omöjliga att

rensa bort och som därför riskerar varans möjlighet att bli certifierad. Till dessa ogräs hör framförallt *kvickrot*, *lost*, *renkavle*, *rättsvingel* samt *vissa kulturgräs som rajgräs och hundäxing*.

Läs alltid på förpackningens etikett!

Insåningsåret (insåningsgröda = stråsäd)

2,0 l/ha Ariane S, eller

0,8–1,0 l/ha Starane XL, m.fl.

För att förstärka effekten mot bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1 l/ha Legacy/Diflanil

Hösten efter skörd av insåningsgrödan

Ev 0,1–0,15 l/ha Legacy/Diflanil (UPMA)

om det inte använts på våren. Läs etiketten!

Skördeåret

Vanligen behöver vallen bara

ogräsbekämpas inför första årets fröskörd.

1,5–1,8 l/ha Starane XL, m.fl. eller 2,5

l/ha Ariane S. För att förstärka effekten mot

bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1–

0,15 l/ha Legacy/Diflanil (UPMA)

Eventuell förekomst av kvickrot kan medföra att kvickrotsfrön kommer med i frövaran. Kvickrotens senare mognad gör dock att dess småax oftast förblir hela och passerar genom tröskan vid direkt tröskning. Detta kräver tillräckligt slagskoavstånd och relativt lågt cylindervarvtal.

Svampsjukdomar

Vid svampangrepp på bladnivå tre är det befogat med en bekämpning. Godkänt preparat är Amistar 0,6–0,8 l/ha

Tillväxtreglering

Tillväxtreglering är oftast positivt för grödan. Pollineringen blir bättre och frötillväxten större ju längre grödan står upp inför skörden. Vi ser oftast en skördeökning på 10–20 %.

Tillväxtreglering genomförs från begynnande sträckning till begynnande axgång. Det är viktigt att grödan är i mycket god tillväxt och inte stressad av torka vid behandlingstillfället.

Enkelbehandling (DC 30–49)

0,5–0,8 l/ha Moddus M, Moddus Start m.fl.,

Dubbelbehandling

Förslag:

DC 30–37, 0,4 l/ha Moddus Start

DC 43–49, 0,4 l/ha Moddus M

Läs alltid på förpackningens etikett!

Skörd

Strängläggning

Rörsvingel strängläggs med fördel då den har mycket halm och sega stjälkar.

Stränglägg grödan när stjälkarna under vippan börjar gulna. Sätt gärna en hög stubb (ca 15 cm) – så torkar strängen bättre.

Vattenhalten vid strängläggning är 30–35%.

Stränglägg hellre två dagar för tidigt än två dagar för sent! Normalt måste grödan torka 7–10 dagar på sträng men det kan variera mycket.

Ett pickup-bord på skördetröskan är inte ett måste, men underlättar skörden av strängarna och man blir mindre känslig för dåligt väder och blött växtmaterial.

Direkttröskning

Tiden för direkttröskning infaller ca 35 dagar efter blomning. Var uppmärksam på risken för drösning, särskilt om grödan står upp. Eftersom vattenhalten vid direktskörd är hög (25–30 %) är det mycket viktigt med en snabb efterbehandling av fröet.

Vid jämn mognad är fröet lätttröskat.

Tröskans grundinställning

Cylinder	Periferihastighet 25–30 m/s vilket normalt motsvarar 800–1000 varv/minut.
Slagsko	Fram, ca 12 mm. Bak, ca 6 mm.
Översåll	Lamellsåll 8 mm.
Undersåll	Lamellsåll 6 mm.
Luftmängd	Börja med låg hastighet på fläkten och justera sedan med hänsyn till renhet och fröspill.

Normal renvaruhalt på tröskråvaran är 80–85 %.

Efterbehandling av fröet

En fröråvara med hög vattenhalt och ojämnt moget frö orsakar snabbt skadlig värmebildning. Detta innebär en risk att fröets grobarhet sänks. För att bevara kvaliteten är det viktigt att snarast lufta/kyla fröet under minst 2–3 dygn. När vattenhalten är under 18 % påbörjas aktiv torkning, eventuellt med tillsatsvärme.

1 m³ råvara med 85 % renvaruhalt väger ca 225 kg

Höstbehandling

Insåningsåret (insåningsgröda = spannmål)

Direkt efter skörd av insåningsgrödan putsas stubben till 7–8 cm. Eventuella spillplantor av insåningsgrödan bekämpas genom en eller flera putsningar i september.

Fröskördeåren

Snarast efter fröskörd putsas stubben hårt ca 10 cm. Rörsvingeln putsas igen i början av oktober och bör vara max 15 cm hög inför vintern. Putsningstidpunkten anpassas så grödan kan växa och återhämta sig 3–4 veckor innan vintern kommer.

Version 2018-04-06

Foto: Hans Jonsson

